

Deset let starý proslov Mr. Beana o svobodě projevu je dnes aktuálnější než kdy jindy (plné znění)

svobodny-svet.cz/deset-let-stary-proslov-mr-beana-o-svobode-projevu-je-dnes-aktualnejsi-nez-kdy-jindy-plne-zneni

12. června 2023

Přeložili jsme pro vás téměř 10 let starý proslov Rowana Atkinsona o svobodě projevu. Kdo by si pomyslel, že slova známého komika a představitele Mr. Beana dnes budou působit tak aktuálně. Britský herec, který je známým zastáncem svobody projevu, projev pronesl u příležitosti kampaně za změnu zákona o veřejném pořádku. Cílem bylo vypustit ze zákona pojem „urážlivý“, aby se zabránilo zneužití legislativy k nadměrnému trestání.

Mým výchozím bodem, pokud jde o posuzování jakéhokoli problému týkajícího se svobody projevu, je moje vášnivé přesvědčení, že druhá nejcennější věc na světě je právo vyjadřovat se svobodně. Myslím, že tou nejcennější věcí v životě je jídlo v ústech a třetí nejcennější věc je střecha nad hlavou. Ale pevné místo na druhé pozici pro mě zastává svoboda projevu, těsně pod potřebou udržet život jako takový. Je to dáno tím, že v průběhu celého svého profesního života jsem se těšil svobodě projevu v této zemi a plně očekávám, že tomu tak bude i nadále.

Osobně mám podezření, že je velmi nepravděpodobné, že bych byl zatčen za jakékoli zákony, které k omezování svobody projevu existují, díky svému nepochybně výsadnímu postavení, kterého se dostává těm, kdo jsou veřejně proslulí. Mé obavy jsou tedy méně o sebe a více o ty, kdo jsou zranitelnější kvůli tomu, že nejsou známí. Jako muž zatčený v Oxfordu, který nazval policejního koně gayem, nebo teenager zatčený za to, že označil Scientologickou církev za sektu. Nebo majitel kavárny zatčený za pouštění úryvků z Bible na televizní obrazovce.

Obvinění, za které strážník Savage pana Winstona Kadoga z 55 Mercer Road zatkl, byly následující: „chůze po prasklinách v chodníku“, „chůze v křiklavé košili v zastavěné části města v nočních hodinách“ a, jedno z mých oblíbených, „procházení se všude možné“. Byl zatčen také za „močení na veřejných záchodcích“ a za „divně se na mě koukal“.

Kdo by si pomyslel, že skončíme se zákonem, který umožní životu imitovat umění tak přesně. Někde jsem četl obhájce statu quo, který tvrdí, že skutečnost, že případ homosexuálního koně byl zrušen poté, co zatčený muž odmítl zaplatit pokutu, a že scientologický případ byl v určitém okamžiku také zastaven během soudního procesu, je důkazem, že zákon funguje dobře ignorujíc skutečnost, že jediným důvodem, že tyto případy byly zastaveny, byla publicita, kterou přitáhly. Policie vycítila, že zesměšnění je nablízku, a stáhla se.

Ale co tisíce dalších případů, které neměly kyslík publicity, které nebyly dostatečně směšné na to, aby přitáhly pozornost médií? I v případě těch akcí, které byly staženy, lidé byli zatčeni, vyslyšáni, postaveni před soud a poté propuštěni. Víte, tohle není zákon, co správně funguje. To je ta nejděsivější cenzura, která zaručuje, že bude mít, jak to říká Lord Dear, mrazivý účinek na svobodu projevu a svobodný protest.

Společný výbor parlamentu pro lidská práva shrnul, jak možná víte, celou tuto záležitost velmi dobře takto: „Ačkoliv zatčení protestujícího za použití výhružné nebo urážlivé mluvy může, v závislosti na okolnostech, být přiměřenou reakcí, myslíme si, že jazyk nebo chování, které je pouze urážlivé, by nikdy nemělo být takovýmto způsobem kriminalizováno.“

Ačkoli projednávaný zákon je v zákoníku již více než 25 let, svědčí to o kultuře, která se uchytila v programech po sobě jdoucích vlád, kdy s rozumnou a dobře míněnou ambicí omezit nepříjemné prvky ve společnosti se utvořila společnost s mimořádně autoritativní a kontrolující povahou. Můžete to nazývat novou netolerancí, novou leč intenzivní touhou umlčet nepohodlné hlasy nesouhlasících. „Já nejsem netolerantní,“ říká tolik lidí, mnoho lidí s klidným hlasem, vysokoškolsky vzdělaných, liberálně smýšlejících lidí. „Já jen netoleruji netolerantnost.“ A lidé mají tendenci uvážlivě přikyvovat a říkat: „Ano, moudrá slova, moudrá slova“.

Když se ale nad tímto zdánlivě nezpochybnitelným tvrzením zamyslíte déle než pět vteřin, uvědomíte si, že obhájuje jen nahrazení jedné netolerance jiným druhem, což pro mě nepředstavuje vůbec žádný pokrok. Základní předsudky, nespravedlnost nebo zášť se neřeší zatýkáním lidí. Řeší se tím, že se o nich informuje, diskutuje a řeší se přednostně mimo rámec soudního procesu.

Pro mě nejlepší způsob, jak zvýšit společenskou odolnost vůči urážlivé či hrubé mluvě, je povolit mnohem více takových projevů, tak jako s dětskými nemocemi můžete lépe odolávat těm bakteriím, jímž jste byli vystaveni. Musíme si vybudovat imunitu k urážení se, abychom se mohli vypořádat s problémy, které dokonale oprávněná kritika může vyvolat. Naší prioritou by mělo být vypořádat se se zprávou, nikoli poslem. Jak řekl prezident Obama v projevu k OSN jen asi před měsícem: „Chvályhodné snahy o omezení projevu se

mohou stát nástrojem k umlčení kritiků nebo utlačování menšin. Nejsilnější zbraní proti nenávislné mluvě není represe, ale více mluvení.“

A to je podstata mé teze: více mluvit. Pokud chceme silnou společnost, potřebujeme více silného dialogu a ten musí zahrnovat právo urážet a právo pohoršit. A jak říká Lord Dear, svoboda být neurážlivý není žádná svoboda. Zrušení tohoto slova v tomto paragrafu (zákona) bude jen malým krůčkem, ale doufám, že to bude rozhodující krok v tom, co by mělo být dlouhodobějším projektem, který by se měl pozastavit a pomalu odvracet plíživou kulturu přehnané kritiky. Je to jen malá šarvátka v bitvě, která se má, podle mého názoru, vypořádat s tím, co sir Salman Rushdie označuje jako „průmysl rozhořčenosti“ – samozvaní soudci veřejného dobra, kteří vyvolávají médii podněcované pobouření, u něhož se policie cítí pod strašlivým tlakem, aby reagovala.

Noviny zavolají Scotland Yardu: „Někdo řekl něco mírně urážlivého na Twitteru o někom, koho považujeme za národní poklad, co s tím hodláte udělat?“ Policie zpanikaří, šmátrají kolem a pak se chytí toho nejméně vhodného záchranného lana ze všech, § 5 zákona o veřejném pořádku, ta věc, kdy můžete zatknout kohokoli za cokoli, co někdo jiný považuje za urážku. Vypadá to, že ani nepotřebují skutečnou oběť, stačí, když vynesou rozsudek, že někdo by mohl být uražen, když to uslyší nebo si přečte, co bylo řečeno – ten nejsměšnější stupeň svobody.

Bouře, které obklopují komentáře na Twitteru a Facebooku, vyvolaly některé fascinující otázky týkající se svobody projevu, s nimiž jsme se ještě nevyrovnali. Za prvé, že všichni musíme vzít zodpovědnost za to, co říkáme, což je docela dobrá lekce, kterou se musíme naučit. Ale za druhé jsme se naučili, jak strašlivě pichlavá a netolerantní se společnost stala i k těm nejmírnějším kritickým komentářům.

Zákon by neměl napomáhat a podporovat tuto novou netoleranci. Svoboda projevu může utrpět pouze tehdy, pokud zákon brání v tom, abychom se vypořádali s jejími následky. Nabízím svou upřímnou podporu kampani za reformu § 5. Děkuji mnohokrát.

■ ■ ■ ■ ■ (14 votes, average: **5,00** out of 5)

>> Podpora

Svobodný svět nabízí všechny články zdarma. Náš provoz se však neobejde bez nezbytné finanční podpory na provoz. Pokud se Vám Svobodný svět líbí, budeme vděčni za Vaši pravidelnou pomoc. Děkujeme!

Číslo účtu: 4221012329 / 0800

>> Pravidla diskuze

Než začnete komentovat článek, přečtěte si prosím [pravidla diskuze](#).

>> Jak poslat článek?

Chcete-li také přispět svým článkem, zašlete jej na e-mail: redakce (zavináč) svobodny-svet.cz. Pravidla jsou uvedena [zde](#).